

Gianfranco GHIRLANDA, *Il diritto nella Chiesa mistero di comunione. Compendio di diritto ecclesiale*, Roma: Edizioni Paoline Editrice Pontificia Università Gregoriana 1990, ss. 711.

W okresie Soboru Watykańskiego II na fali papieskiego *aggiornamento*, które dało początek odnowie Kościoła, rzeczą zrozumiałą stała się konieczność reformy prawa kanonicznego. Pierwszorzędnym celem zmian prawodawstwa kościelnego było wprowadzenie postanowień i dyrektyw Soboru. Z tego względu reforma nie mogła być dokonana przed zakończeniem prac soborowych, a znalazła swój ostateczny wyraz w Kodeksie Prawa Kanonicznego promulgowanym przez papieża Jana Pawła II. Nowy kodeks stał się owocem wytrwałego studium i wnikliwego rozważania zarówno dekretów soborowych, jak i ogólnych zasad prawa. Odwołano się także do całego bogactwa przepisów i prawoznawstwa zebranego w długiej historii Kościoła. Czas, jak to zwykle bywa, miał stać się czynnikiem weryfikującym słuszność i kierunek całego reformatorskiego przedsięwzięcia, poszczególnych rozwiązań i unormowań. Takie spojrzenie na odnowiony Kodeks Prawa Kanonicznego daje nam opracowanie będące przedmiotem niniejszej recenzji.

Autor książki Gianfranco Ghirlanda urodził się w Rzymie w 1942 r. Po ukończeniu prawa w Uniwersytecie Sapienza w 1966 r. wstąpił do Towarzystwa Jezusowego, gdzie w 1973 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Jako kapłan kontynuował studia z prawa kanonicznego w uniwersytecie gregoriańskim w Rzymie, które uwieńczył tytułem doktorskim otrzymanym na podstawie rozprawy pt. *Wspólnota hierarchiczna. Znaczenie formuły w Lumen Gentium*. Od 1983 r. Ghirlanda jest profesorem zwyczajnym wydziału prawa tegoż uniwersytetu. Opublikował wiele znaczących artykułów oraz książek z dziedziny teologii prawa, hierarchii Kościoła Powszechnego i Kościołów lokalnych oraz współpracował z serią wydawniczą *Il Codice del Vaticano II*.

Recenzowane dzieło jest owocem piętnastoletniej pracy dydaktyczno - naukowej Autora, który wypracował pewien model dogłębnego spojrzenia na prawo kościelne. Zarówno tytuł jak i treść książki stanowią program autentycznej odnowy studiów prawa kanonicznego oraz refleksji nad prawem w Kościele przez pryzmat wspólnoty. Prawo kanoniczne bowiem jest prawem szczególnym i może być tylko rozumiane wewnątrz tajemnicy Kościoła, który jest życiem wspólnoty w wierze, miłości i nadziei (*Lumen Gentium* 8). Z tej racji istnieje ścisły związek prawa kościelnego i teologii, która daje podstawy doktrynalne struktury Kościoła jako wspólnoty widzialnej. Dzięki teologii prawo kanoniczne nabiera ducha i wyraża całą głębię życia Kościoła.

Książka Ghirlanda napisana została w oparciu o głęboką refleksję teologiczną. Ponadto studium pogłębione zostało poprzez elementy eklezjologii i antropologii, co sprawia że refleksja nad prawem kanonicznym znajduje swoje odniesienie nie tylko do wspólnoty Kościoła ale także natury samego człowieka.

Opracowanie składa się z 4 części: Natura prawa kościelnego, O ludzie Bożym, O sprawowaniu władzy w Kościele, Struktura (organizacja) ludu Bożego. Na końcu dzieła zamieszczona została bibliografia, indeks kanonów i zagadnień co ułatwia pracę z książką

Każda część rozpoczyna się krótkim wprowadzeniem historycznym, po czym Autor przechodzi do refleksji teologicznej, a następnie na takim fundamencie przedstawia konkretne unormowania prawne. Odwołuje się przy tym do dokumentów Soboru Watykańskiego II, aktów normatywnych wydanych przez ostatnich papieży, kongregacje Stolicy Apostolskiej, a także do odpowiedzi Papieskiej Komisji Interpretacyjnej.

Konsekwentne zastosowanie tej metody w całym dziele sprawiło, że interpretacja norm kodeksu prawa kanonicznego została podana w sposób jasny i syntetyczny.

Część pierwsza stanowi przedstawiienie natury Kościoła. Na bazie elementów teologicznych, filozoficznych a także biblijnych Autor stara się ukazać Kościół w swej strukturze jako znak widzialny, ale jednocześnie kryjący w sobie bogatą treść wewnętrzną. Kościół ze swej natury jest narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem. Przedstawiając naturę samego Kościoła Autor stara się ukazać naturę prawa, które w tej społeczności funkcjonuje.

W drugiej części omówiony został status prawny osoby fizycznej i prawnej w Kościele. Autor omawia obowiązki i prawa wiernych świeckich a także instytucje życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostolskiego.

W części trzeciej opracowanie mówi o sprawowaniu władzy w Kościele. Na początku zdefiniowane zostało pojęcie urzędu Kościelnego. Następnie Autor omawia naturę i sposób wykonywania władzy uświęcającej Kościoła, przeprowadzając analizę unormowań prawnych dotyczących poszczególnych sakramentów.

Ostatnia, czwarta część porusza problem organizacji ludu Bożego zarówno na poziomie Kościoła Powszechnego jak i poszczególnych Kościołów lokalnych. Autor analizuje poszczególne instytucje i urzędy Kościelne w perspektywie realizacji zadań Kościoła.

Powyższe opracowanie stanowi wspaniałe kompendium prawa kościelnego. Polecam je zarówno nauczającym jak i studiującym prawo kanoniczne, szczególnie w fakultetach kościelnych. Książka pozwala ubogacić spojrzenie na prawo Kościoła, które konstytuuje wspólnotę i umożliwia realizację zbawienia.

Ks. Krzysztof WARCHAŁOWSKI